

نام و نام خانوادگی: .....
 مقطع و رشته: دوازدهم انسانی
 نام پدر: .....
 شماره داوطلب: .....
 تعداد صفحه سؤال: ۳ صفحه

جمهوری اسلامی ایران
 اداره ی کل آموزش و پرورش شهر تهران
 اداره ی آموزش و پرورش شهر تهران منطقه ۱۲ تهران
 دبیرستان غیردولتی پسرانه سرای دانش واحدافظ
 آزمون پایان ترم نوبت اول سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸

نام درس: علوم و فنون ادبی ۳
 نام دبیر: محمد نورانی
 ساعت امتحان: ۳۰ : ۰۸ صبح / عصر
 مدت امتحان: ۸۰ دقیقه

محل مهر و امضاء مدیر	نمره به عدد:	نمره به حروف:										
	نمره تجدید نظر به عدد:	نمره به حروف:										
نام دبیر:	تاریخ و امضاء:	نام دبیر:										
تاریخ و امضاء:	تاریخ و امضاء:	نام دبیر:										
س.ف.ج	سؤالات											
۱	تاریخ و ادبیات (۲ نمره) درستی و نادرستی هر یک از نوشته های زیر را بنویسید. الف) دردوران حکومت های افشاریه، زندیه وابتدای دوره قاجار، رشد و شکوفایی قابل توجهی در تاریخ ادبیات ایران دیده می شود. ب) در عصر مشروطه بیشترین رویکرد نویسندگان به رمان های تاریخی بود. ۰/۲۵ ☐ درست ☐ نادرست ۰/۲۵ ☐ درست ☐ نادرست											
۲	کدام گزینه از عوامل تأثیر گذار در پیدایش نهضت بازگشت ادبی در ایران نبود؟ الف) غارت کتاب خانه اصفهان ب) توجه به ادبیات ورونق شعر وشاعری در دربار قاجار ج) شکست ایران از روسیه و تضعیف جامعه د) توجه شاعران به قالب غزل و قصیده ۰/۲۵											
۳	نمایشنامه نویسی چگونه در ایران رواج یافت؟ ۰/۵											
۴	هریک از موارد گروه «الف» در جدول زیر، مربوط به کدام یک از شخصیت های گروه «ب» است. (یک مورد درگروه ب اضافه است) <table border="1"> <thead> <tr> <th>الف</th> <th>ب</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>الف) تحت تأثیر شاعران گذشته به ویژه مسعود سعد و سعدی بود.</td> <td>۱) دهخدا</td> </tr> <tr> <td>ب) به علت جایگاه خانوادگی و تفکرات شخصی در ردیف شاعران آزادی خواه مشروطه قرار نگرفت.</td> <td>۲) ایرج میرزا</td> </tr> <tr> <td>ج) نثر ساده و عامیانه وی درداستان های جمال زاده و صادق هدایت مورد توجه قرار گرفت.</td> <td>۳) قائم مقام</td> </tr> <tr> <td></td> <td>۴) فرخی یزدی</td> </tr> </tbody> </table> ۰/۷۵		الف	ب	الف) تحت تأثیر شاعران گذشته به ویژه مسعود سعد و سعدی بود.	۱) دهخدا	ب) به علت جایگاه خانوادگی و تفکرات شخصی در ردیف شاعران آزادی خواه مشروطه قرار نگرفت.	۲) ایرج میرزا	ج) نثر ساده و عامیانه وی درداستان های جمال زاده و صادق هدایت مورد توجه قرار گرفت.	۳) قائم مقام		۴) فرخی یزدی
الف	ب											
الف) تحت تأثیر شاعران گذشته به ویژه مسعود سعد و سعدی بود.	۱) دهخدا											
ب) به علت جایگاه خانوادگی و تفکرات شخصی در ردیف شاعران آزادی خواه مشروطه قرار نگرفت.	۲) ایرج میرزا											
ج) نثر ساده و عامیانه وی درداستان های جمال زاده و صادق هدایت مورد توجه قرار گرفت.	۳) قائم مقام											
	۴) فرخی یزدی											
۵	سبک شناسی (۲ نمره) بارزترین شاخصه زبان شعر عصر بیداری است. الف) استفاده از اصطلاحات موسیقی ب استفاده از آرایه ها ج) کاربرد واژه های کهن د) سادگی و روانی ۰/۲۵											
۶	ملک الشعرا بهار جزء کدام دسته از شاعران عصر بیداری است؟ ۰/۲۵											
۷	چه عواملی سبب شده که نسبت به کاربرد جمله ها و ترکیب های زبانی در شعر دوره بیداری کم توجهی شود؟ (ذکر دو مورد) ۰/۵											
۸	یکی از ضعف های تکنیکی در اغلب داستان های دوران مشروطه چیست؟ ۰/۲۵											
۹	کدام دسته از شاعران به موسیقی و عروض التزام و پایبندی کمتری داشتند؟ ۰/۲۵											
۱۰	از شاخه های ارزنده ای که در نثر عصر بیداری چشم نواز است، ..... سیاسی - اجتماعی است. ۰/۲۵											
۱۱	در کنار موضوع تعلیم و تربیت نوین و همگانی کدام موضوع بیشتر مورد توجه نویسندگان قرار گرفت؟ ۰/۲۵											
صفحه ۱ از ۳												

ردیف	سؤالات	نمره						
۰/۷۵	موسیقی شعر (۶ نمره) هریک از وزن گروه «الف» در جدول زیر، مربوط به کدام یک از مصراع ها در گروه «ب» است. <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 50%;">الف</th> <th style="width: 50%;">ب</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>الف) مستفعل - مستفعل - مستفعل - مستفعل ب) مفاعیلن - فاعلاتن - مفاعیلن - فاعلن ج) فاعلاتن - فاعلاتن - فاعلاتن - فاعلن</td> <td>۱) به حسن خُلق و وفا کسی به یار ما نرسد ۲) هَمّت طلب از باطن پیران سحر خیز ۳) ای مسلمانان فغان از جور چرخ چنبری</td> </tr> </tbody> </table>	الف	ب	الف) مستفعل - مستفعل - مستفعل - مستفعل ب) مفاعیلن - فاعلاتن - مفاعیلن - فاعلن ج) فاعلاتن - فاعلاتن - فاعلاتن - فاعلن	۱) به حسن خُلق و وفا کسی به یار ما نرسد ۲) هَمّت طلب از باطن پیران سحر خیز ۳) ای مسلمانان فغان از جور چرخ چنبری	۱۲		
الف	ب							
الف) مستفعل - مستفعل - مستفعل - مستفعل ب) مفاعیلن - فاعلاتن - مفاعیلن - فاعلن ج) فاعلاتن - فاعلاتن - فاعلاتن - فاعلن	۱) به حسن خُلق و وفا کسی به یار ما نرسد ۲) هَمّت طلب از باطن پیران سحر خیز ۳) ای مسلمانان فغان از جور چرخ چنبری							
۲	پایه آوایی بیت زیر را یکبار به صورت همسان و یکبار به صورت ناهمسان مشخص کنید. تا رفت مرا از نظر آن چشم جهان بین کس واقف ما نیست که از دیده چه ها رفت	۱۳						
۰/۵	جاهای خالی را با واژه های مناسب پر کنید. الف) مصوت بلند(ی) در کلماتی مانند بیا، گیاه و واژه هایی از این قبیل همواره ..... است. ب) مصوت بلند(و) در کلمات تک هجایی بو، رو، جو، مو هیچگاه ..... نمی شود.	۱۴						
۰/۵	تقطیع مثال های زیر به صورتی که بین کمانک تقطیع شده با کدام اختیارات شاعری مطابقت دارد؟ توضیح دهید. تو گفתי (- - -) جادویی (- U -) خیره سری (- U -)	۱۵						
۲	بیت زیر را پس از تقطیع هجایی، اختیارات زبانی به کار رفته را مشخص کنید. « خلد گر به پا خاری آسان بر آید چه سازم به خاری که در دل نشیند » <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse; margin-top: 10px;"> <tr> <td style="width: 70%;"></td> <td style="width: 30%;">پایه های آوایی</td> </tr> <tr> <td></td> <td>نشانه های هجایی</td> </tr> <tr> <td></td> <td>وزن</td> </tr> </table>		پایه های آوایی		نشانه های هجایی		وزن	۱۶
	پایه های آوایی							
	نشانه های هجایی							
	وزن							
۰/۷۵	زیبایی شناسی (۶ نمره) هریک از آرایه های مراعات النظیر، تلمیح و تضمین در کدام بیت وجود دارد؟ الف) خیز خاطر بدان ترک سمرقندی دهیم کز نسیمش بوی جوی مولیان آید همی ب) چو آشامیدم این پیمان را پاک در افتادم زمستی بر سر خاک ج) حرفی است این که خضر به آب بقا رسید زین چرخ دل سیه ، دم آبی ندید کس	۱۷						
۰/۵	در کدام یک از بیت های زیر تضمین به کار نرفته است؟ توضیح دهید. الف) از خون دل نوشتم نزدیک دوست نامه اینی رایت دهرأ من هجرک القیامه ب) چشم حافظ زیربام قصر آن حوری سرشت شیوهی ((جنات تجری تحتها الانهار)) داشت	۱۸						
۰/۷۵	آرایه تضمین را در بیت زیر پیدا کنید و ارتباط تضمین را با قسمتهای دیگر شعر مشخص کنید ایوب با چندین بلا ، کاندرا بلا شد مبتلا پیوسته این بودش دعا : « الصبرُ مفتاح الفرج »	۱۹						
۰/۵	به سوالات زیر درباره سروده ی زیر پاسخ دهید. من نمازم را وقتی می خوانم / که اذانش را باد گفته باشد / سر گل دسته سرو / من نمازم را پی تکبیرة الاحرام علف می خوانم	۲۰						
۰/۵	الف) آرایه تلمیح مشخص کنید و توضیح دهید.							
۰/۵	ب) دو شبکه مراعات النظیر را دقیقاً نشان دهید.							

نمره	سؤالات	نمره						
۰/۵	دربیت زیر برای ایجاد آرایه تلمیح شاعر به کدام داستان تاریخی - مذهبی اشاره دارد؟ گواه رهرو آن باشد که سردش یابی از دوزخ نشان عاشق آن باشد که خشکش بینی از دریا	۲۱						
۰/۵	جای خای را کامل کنید: در حقیقت متناقض نما بر انگیختن اعجاب است از راه خلاف ..... و ..... و منطق	۲۲						
۰/۵	کدام آرایه بارز ادبی در ابیات زیر دیده می شود به طور کامل مشخص کنید. (لف و نشر، تضاد، تناقض) الف) مه روشن میان اختران پنهان نمی ماند ب) ز کوی یار می آید نسیم باد نوروزی ج) فرو رفت و بر رفت روز نبرد میان شاخه های گل مشو پنهان که پیدایی از این باد ار مدد خواهی چراغ دل برافروزی به ماهی نم خون و بر ماه گرد	۲۳						
۱	با توجه به بیت زیر لفظ و نشرها و نوع آن را دقیقاً در جدول مشخص کنید. افروختن و سوختن و جامه دریدن پروانه ز من، شمع ز من، گل زمن آموخت	۲۴						
	<table border="1"> <thead> <tr> <th>لف ها</th> <th>نشرها</th> <th>نوع آن</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td> </td> <td> </td> <td> </td> </tr> </tbody> </table>	لف ها	نشرها	نوع آن				
لف ها	نشرها	نوع آن						
۰/۵	آرایه تضاد و تناقض را در ابیات زیر مشخص کنید. الف) ای روی دلارامت مجموعه زیبایی ب) از خلاف آمد عادت بطلب کام که من مجموع چه غم دارد؟ از من که پریشانم کسب جمعیت از آن زلف پریشان کردم	۲۵						
۰/۵	۰/۵	۲۶						
۰/۵	۰/۵	۰/۵						
۰/۵	۰/۵	۰/۵						
۰/۵	۰/۵	۰/۵						
۱	۱	۲۷						

اداره ی کل آموزش و پرورش شهر تهران
اداره ی آموزش و پرورش شهر تهران منطقه ۱۲ تهران
دبیرستان غیر دولتی پسرانه سرای دانش واحد حافظ

کلید سؤالات پایان ترم اول سال تمصیلی ۹۸-۹۹

نام درس: علوم و فنون ۳
نام دبیر: محمد نورانی
ساعت امتحان: ۰۸:۰۰ صبح / عصر
مدت امتحان: ۸۰ دقیقه

ردیف	راهنمای تصحیح	محل مهر یا امضاء مدیر
۱	الف) نادرست صفحه ۱۲ (ب) درست صفحه ۱۸ (۰.۵)	
۲	گزینه د (۰.۲۵)	
۳	نمایشنامه نویسی در ایران نوع ادبی جدیدی به شمار می رود و با این شکل غربی اش در ادب کهن سلبقه ای ندارد در دوره ناصرالدین شاه با رفت و آمد ایرانیان به اروپا این نوع ادبی هم رواج یافت. اولین کسی که در یاران به نوشتن نمایشنامه فارسی پرداخت میرزا آقا تبریزی بود. (صفحه ۱۸) (۰.۵)	
۴	الف) فرخی یزدی (ص ۱۷) (ب) ایرج میرزا (ص ۱۶) (ج) دهخدا (۰.۷۵) (ص ۲۰)	
۵	گزینه د (۰.۲۵) (ص ۴۲)	
۶	سنت گرا (۰.۲۵) (ص ۱۶)	
۷	در این دوره برای آن که بتوانند با توده مردم در ارتباط باشند زبان محاوره را برگزیدند تا قابل فهم تر باشد و مفاهیم جدید را با زبانی ساده انتقال دهد. (۰.۵) (ص ۱۵)	
۸	حضور سوم شخص	
۹	نوگرایان (سید اشرف الدین گیلانی - عارف قزوینی) (۰.۲۵)	
۱۰	ظنز سیاسی - اجتماعی (۰.۲۵)	
۱۱	حقوق مدنی زنان (۰.۲۵)	
۱۲	الف) ۱ (ب) ۲ (ج) ۳ (۰.۷۵)	
۱۳	مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن // مستفعل مستفعل مستفعل فع لن (۲) - - uu - - uu - - u - - uu - -	
۱۴	الف) کوتاه (ب) کوتاه (۰.۵)	
۱۵	تو گفתי (- - -) خیره سری (- - U) کوتاه به بلند تغییر کمیت مصوت بلند به کوتاه جادویی (- U -) کوتاه به بلند (۰.۵)	
۱۶	U - - U - - U - - U - - فعولن حذف همزه (۲) فعولن فعولن فعولن فعولن	
۱۷	الف) تضمین (ب) مراعات نظیر (ج) تلمیح (۰.۷۵)	
۱۸	الف) مصراع دوم از جایی گرفته نشده است بلکه بخشی از سروده خود شاعر است. (۰.۵)	
۱۹	«الصبرُ مفتاح الفرج» سنایی برای بهتر ادا کردن مقصود خود حدیثی را به تضمین بیان کرده است. (۰.۷۵)	
۲۰	الف) تکبیرة الاحرام علف: تلمیح دارد به یسبح لله ما فی السموات و الارض (۰.۵) ب) نماز و اذان و تکبیرة الاحرام // گل و سرو و علف و ... (۰.۵)	

داستان حضرت موسی و حضرت ابراهیم (۰/۵)	۲۱						
عرف و عادت (۰/۵)	۲۲						
الف) تضاد ب) تناقض ج) لف و نشر (۰/۵)	۲۳						
افروختن و سوختن و جامه دریدن پروانه ز من، شمع ز من، گل زمن آموخت (۱)	۲۴						
<table border="1"> <tr> <td>لف ها</td> <td>نشرها</td> <td>نوع آن</td> </tr> <tr> <td>افروختن سوختن جامه دریدن</td> <td>شمع پروانه گل</td> <td>نامرتب</td> </tr> </table>	لف ها	نشرها	نوع آن	افروختن سوختن جامه دریدن	شمع پروانه گل	نامرتب	
لف ها	نشرها	نوع آن					
افروختن سوختن جامه دریدن	شمع پروانه گل	نامرتب					
الف) تضاد ب) تناقض (۰/۵)	۲۵						
الف) درونمایه شعر آزادی و آزادی خواهی و تجدد گرایی ، استفاده از شعر برای آگاه سازی مردم ب) بیت چهارم را از نظر زیبایی شناسی بررسی کنید. با استفاده از تمثیل به زیبایی ظهور و کمال انسان را تشریح کرده و در بند شدن ابلیس را توصیف می کند . ج) توجه به مردم و آگاه سازی مردم با شعری که به زبان عامه نزدیک است (۲) د) مفعول مفاعله فعلی	۲۶						
الف) زبان ساده و صمیمی و گاهی نزدیک به کوچه و بازار ، استفاده از واژه ها و اصطلاحات عامیانه ، ورود برخی واژگان نو و فرنگی از جمله واژه ها و اصطلاحات انگلیسی و روسی و ... ب) تلاش برای بیدار ساختن مردم ، مضامین سیاسی و اجتماعی بیشتر مورد توجه قرار گرفته است . (۲)	۲۷						
جمع بارم : ۲۰۰ نمره	نام و نام خانوادگی مصحح : محمد نورانی						
امضاء:							